

A N R O I N N | D E P A R T M E N T O F
O I D E A C H A I S | E D U C A T I O N
A G U S S C I L E A N N A | A N D S K I L L S

AN ROINN OIDEACHAIS AGUS SCILEANNA

AN ARDTEISTIMÉIREACHT FHEIDHMEACH

GAEILGE CHUMARSÁIDEACH

SIOLLABAS NUASHONRAITHE

LE hÉIFEACHT Ó MHEÁN FÓMHAIR 2010

(athruithe ar an siollabas bunaidh aibhsithe)

An Chomhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta
National Council for Curriculum and Assessment

Réamhrá	5
Cur Síos ar na Modúil	5
Modúl 1: An Ghaeilge thart timpeall orainn	5
Modúl 2: An Ghaeilge mar theanga bheo	5
Aidhmeanna Ginearálta	6
Treoirínte Ginearálta do Mhúinteoirí.....	6
Scrúdú Seachtrach.....	7
Modúl 1: An Ghaeilge thart timpeall orainn.....	9
Aidhm.....	9
Cuspóirí.....	9
Torthaí Foghlama.....	10
Treoirínte do Mhúinteoirí	10
Eochair-Chleachtaí.....	13
Modúl 2: An Ghaeilge mar theanga bheo.....	15
Aidhm.....	15
Cuspóirí.....	15
Torthaí Foghlama.....	16
Treoirínte do mhúinteoirí	16
Eochair-Chleachtaí.....	18
Acmhainní Leictreonacha.....	19

Réamhrá

Is é atá i gceist leis an gclár seo ná cúrsa Gaeilge praiticiúil idirghníomhach ag leibhéal na hArdteistiméireachta a chur ar fáil. Is í an aidhm atá leis ná go mbeadh úire ag baint leis an gcúrsa agus go mbeadh an cúrsa oiriúnach don ghrúpa ar a bhfuil sé dírithe.

Cúrsa bunaithe ar riachtanais agus ar mhianta teanga an lae inniu atá i gceist. Is í fealsúnacht an chúrsa gur linn ar fad an Ghaeilge agus go bhfuil sé de cheart ag gach scoláire an deis a fháil an teanga a fhoghlaim. Athrú béime agus ní íslíú caighdeáin atá i gceist. Is ar scoláirí i scoileanna nach scoileanna Gaeltachta ná scoileanna lán-Ghaeilge iad atá an cúrsa seo *Gaeilge Chumarsáideach* dírithe.

Cur Síos ar na Modúil

Modúl 1: An Ghaeilge thart timpeall orainn

Modúl é seo ina gcuirfear scoláirí ar an eolas faoin oiread den Ghaeilge atá in úsáid sa scoil agus lasmuigh di. Cuirfear ar a gcumas tuiscint a bhaint as an nGaeilge sin agus páirt ghníomhach a ghlacadh san fhoghlaim. Déanfaidh na scoláirí taighde ar ghné a bhaineann leis an ábhar seo.

Modúl 2: An Ghaeilge mar theanga bheo

Modúl é seo ina gcuirfear ar chumas na scoláirí páirt a ghlacadh ina sainspéiseanna agus a gcaitheamh aimsire féin trí mheán na Gaeilge. Cuirfear ar a gcumas tuiscint a bhaint as saol na hoibre agus cumarsáid bhunúsach a dhéanamh i suíomhanna éagsúla oibre. Déanfaidh na scoláirí taighde ar ghné a bhaineann leis an ábhar seo.

Aidhmeanna Ginearálta

- An scoláire a ullmhú do shaol an duine fásta agus do shaol na hoibre
- Go gcuirfí ar chumas an scoláire feidhmiú trí Ghaeilge i suíomhanna áirithe ar fhágáil na scoile dó/di
- Go gcuirfí béim ar fhorbairt phearsanta agus shóisialta an scoláire
- Go n-úsáidfí an pobal áitiúil agus timpeallacht na scoile mar thaca don fhoghlaim
- Go gcuirfí ar chumas an scoláire cumarsáid bhunúsach a dhéanamh as Gaeilge
- Go gcuirfí níos mó béime ar fhorbairt na scileanna cluastuisceana agus labhartha ná mar a chuirfí ar na scileanna léitheoireachta agus scríbhneoireachta
- Go bhforbrófaí scileanna taighde agus eagrúcháin an scoláire.

Treoirínnte Ginearálta do Mhúinteoirí

Moltar:

- An Ghaeilge a úsáid mar theanga chaidrimh ranga
- Béim a leagan ar chluastuisceant agus ar labhairt na teanga sula ndéantar iarracht scileanna léitheoireachta agus scríofa a fhorbairt
- Spéiseanna na scoláirí a úsáid mar ábhar ceachta
- Cloí le múineadh na Gaeilge do shuíomhanna réadúla agus do chomhthéacsanna a bhaineann leis na scoláirí
- Réimse leathan modhanna múinteoireachta a úsáid
- Réimse leathan modhanna meastóireachta a úsáid
- Obair bheirte, obair i ngrúpaí agus rólghlacadh le neart deiseanna a thabhairt do na scoláirí a bhfuil á fhoghlaim acu a chleachtadh
- Ábhar dílis a úsáid nuair is féidir – fógraí, irisí, an raidió, an teilifís, an tIdirlíon
- Scileanna taighde na scoláirí a fhorbairt
- Aitheantas a thabhairt do chúrsaí eile na hArdteistiméireachta Feidhmí agus nasc a fhorbairt leo
- Go n-eagrófaí, más féidir, cuairt ar shuíomhanna ina n-úsáidtear an Ghaeilge go laethúil
- An pobal agus an ceantar áitiúil a úsáid mar thaca don fhoghlaim
- Aitheantas a thabhairt don Ghaeilge atá á tabhairt leo ag an scoláirí.

Scrúdú Seachtrach

Cuireann an Roinn Oideachais agus Scileanna scrúdú ceann cúrsa ar na scoláirí. Scrúdú cainte, scrúdú cluastuisceana, scrúdú léamhthuisceana agus scrúdu scríofa bunaithe ar na modúil atá i gceist. Is féidir trí chreidiúint a bhaint amach as an scrúdú seachtrach seo: Creidiúint amháin don Bhéaltrial agus dhá chreidiúint don scrúdú scríofa.

Modúl 1: An Ghaeilge thart timpeall orainn

Aidhm

Modúl é seo ina gcuirfear scoláirí ar an eolas faoin oiread den Ghaeilge atá in úsáid sa scoil agus lasmuigh di. Cuirfear ar a gcumas tuiscint a bhaint as an nGaeilge sin agus páirt ghníomhach a ghlacadh san fhoghlaim. Déanfaidh na scoláirí taighde ar ghné a bhaineann leis an ábhar seo.

Réamhriachtanais

Go hidéalach, glactar leis go mbeadh cúrsa bonnleibhéil an Teastais Shóisearaigh nó a chomhionann clúdaithe ag formhór na scoláirí.

Cuspóirí

- Go gcuirfí ar chumas na scoláirí éisteacht le gíotaí taifeadta agus brí a bhaint astu
- Go gcuirfí ar shúile na scoláirí cé mhéad Gaeilge atá thart orthu agus atá in úsáid go laethúil
- Go mbeadh ar chumas na scoláirí píosa cumarsáide scríofa a dhéanamh as Gaeilge: - ag lorg eolais, ag lorg poist, ag lorg taithí oibre nó ag tabhairt cuiridh do chuairteoir
- Go ndéanfadh gach scoláire tionscadal agus taighde ar ghné éigin den *Ghaeilge thart timpeall orainn* a chuirfeadh lena t(h)uiscint ar a f(h)éiniúlacht chultúrtha.

Torthaí Foghlama

Éisteacht/Tuiscint

Go gcuirfí ar chumas na scoláirí gíotaí taifeadta a thuiscint, mar shampla:

- Ceoilíní Raidió na Gaeltachta agus Raidió na Life, fógraí ar Raidió na Gaeltachta
- Gíotaí taifeadta ar líne, ó TG4 agus RTÉ, fógraí
- Ceannlínte nuachta
- Réamhaisnéis na haimsire
- Gaeilge á labhairt: ag an Uachtarán, ag pearsa spóirt, ag cuairteoirí chun na scoile, ag polaiteoirí, ag déagóirí, ag daoine cáiliúla, ag réaltóg teilifíse nó raidió

Treoiríní do Mhúinteoirí

Moltar don mhúinteoir:

- A iarraidh ar na scoláirí taifeadadh a dhéanamh de cheoilíní Raidió na Gaeltachta, Raidió na Life agus na stáisiún áitiúil. Éisteacht leo sa rang. scoláirí a chur ag cumadh ceoilín shimplí as Gaeilge bunaithe ar cheol nó amhrán dá rogha féin
- Fístaifeadadh a dhéanamh nó a íoslódáil de ghiota nuachta, réamhaisnéis na haimsire, fógraí, torthaí spóirt srl. Scoláirí i ról léitheoirí/láithreoirí ag cur píosa an-ghairid nuachta i láthair
- Taifeadadh a dhéanamh nó a íoslódáil de na samplaí éagsúla a luaitear, an t-ábhar a ullmhú roimh ré agus ceisteanna réamhéisteachta a chur, iad a sheinm agus a phlé
- Sceideal teilifíse a chur i láthair na scoláirí le go ndéanfaidís taifeadadh iad féin de chláir don cheacht Gaeilge
- Suirbhé sráide/scoile/ ranga a dhéanamh ar lucht féachana TG4. Torthaí an tsuirbhé a chur i láthair le graif nó cairteanna srl
- Taighde a dhéanamh ar fhógraíocht ar

Torthaí Foghlama

Go gcuirí ar shúile na scoláirí cé mhéad Gaeilge atá thart orthu agus atá in úsáid go laethúil, mar shampla:

- Ainmneacha sráideanna, scoileanna, clubanna srl
- Logainmneacha áitiúla, ainmneacha baiste, sloinnté
- Na Seirbhísí Poiblí,
- Cláruimhreacha gluaisteán
- Comharthaí bóthair
- Comharthaí Gaeilge ar na busanna
- Stáisiún traenach
- Amhrán na bhFiann
- An tIdirlíon

Labhairt

Go mbeadh ar chumas na scoláirí labhairt fúthu féin agus cumarsáid bhunúsach a dhéanamh.

Go ndéanfadh gach scoláire tionscadal nó a leithéid ar ábhar a bhaineann le féiniúlacht chultúrtha mar shampla:

- An Ghaeltacht
- An Ghaeilge ar an teilifís
- An Ghaeilge ar líne
- An Ghaeilge agus an raidió náisiúnta/áitiúil
- An Naíonra áitiúil
- Coláistí Gaeilge

Treoiríní do Mhúinteoirí

TG4. A fháil amach cé hiad na comhlachtaí a dhéanann fógraíocht trí Ghaeilge

- Na scoláirí ina ngrupaí nó ina n-aonar a chur i mbun taighde ar an nGaeilge atá le feiceáil sa scoil nó lasmuigh di – ainmneacha na sráideanna, comharthaí bóthair, na Seirbhísí Poiblí, busanna, stáisiún traenach, cláruimhreacha gluaisteán, siopaí, scoileanna, clubanna spóirt, stáisiún na nGardaí srl
- Torthaí na taighde a chur i láthair ar bhealaí éagsúla m.sh. cur i láthair os comhair ranga, go leictreonach, i bhfoirm leabhrán srl
- Cabhrú le múinteoirí Gaeilge imeachtaí Sheachtain na Gaeilge a eagrú agus a reachtáil
- Staidéar a dhéanamh ar léarscáil den cheantar le logainmneacha áitiúla a bhailiú
- Scoláirí a chur ag cur seandaoine faoi agallamh faoi logainmneacha áitiúla
- Cuireadh a thabhairt do dhuine/dhaoine le heolas ar logainmneacha áitiúla a theacht chun na scoile le ceisteanna na scoláirí a fhreagairt fúthu
- Na scoláirí a chur ag fáil míniú ar fhocail choitianta a bhaineann le logainmneacha ar nós: bally, dun, kill,

Torthaí Foghlama

- Gaelscoileanna
- Comhluadar
- Fógraíocht trí Ghaeilge
- An Ghaeilge i saol an duine fásta
- Logainmneacha
- Eagrais Ghaeilge
- Meon an phobail i leith na Gaeilge
- Seachtain na Gaeilge

Léamh agus scríobh

Go mbeadh ar chumas na scoláirí ríomhphoist nó blaganna a scríobh:

1. ag lorg eolais

nó

2. ag lorg poist

nó

3. ag lorg taithí oibre

nó

4. ag tabhairt cuiridh do chuariteoir.

Treoirínite do Mhúinteoirí

- knock, tully, lis, shan, more, beg
- Taighde a dhéanamh ar ainmneacha baiste scoláirí na scoile lena fháil amach cé mhéad scoláire le hainm de bhunadh Gaeilge atá sa scoil
- Brí sloinnte a chur i láthair na scoláirí. Gach scoláire ag déanamh taighde ar a s(h)loinne féin, armas an tsloinne sin agus mana an armais, más ann dó
- Amhrán na bhFiann a mhíniú agus a mhúineadh
- Scoláirí ar an Idirlíon ag lorg suímh le Gaeilge nó i nGaeilge
- Ransú smaointe le teacht ar théarmaí polaitiúla i nGaeilge (Taoiseach, Seanad, boird stáit (An Bord Bia) agus eagrais eile (Teagasc) le hainmneacha i nGaeilge
- Samplaí de cháipéisí oifigiúla agus d'fhógraí oifigiúla i nGaeilge a bhailiú go háitiúil. Ríomhphoist a sheoladh ag lorg foirmeacha nach bhfuil ar fáil go héasca
- Scoláirí ag scríobh ríomhphost nó blaganna as Gaeilge
- Scoláirí ag lorg eolais/poist/taithí oibre/ag tabhairt cuiridh i nGaeilge go leictreonach.

Eochair-Chleachtaí

- Rinne mé píosa cainte fúm féin
- D'fhéach mé ar chlár teilifíse/ghearrscannán as Gaeilge agus d'fhreagair mé ceisteanna air
- Scríobh mé ríomhphost nó blag:
  1. ag lorg eolais
nó
  2. ag lorg poist
nó
  3. ag lorg taithí oibre
nó
  4. ag tabhairt cuiridh do chuariteoir
- Ghlac mé páirt i dtaighde grúpa bunaithe ar an nGaeilge thart timpeall orainn
Nó
- Rinne mé taighde a bhain leis an nGaeilge thart timpeall orainn agus rinne mé tionscadal bunaithe ar an taighde sin

Modúl 2: An Ghaeilge mar theanga bheo

Aidhm

Modúl é seo ina gcuirfear ar chumas na scoláirí páirt a ghlacadh ina gcaitheamh aimsire féin agus i saol na hoibre, trí mheán na Gaeilge. Cuirfear ar a gcumas tuiscint a bhaint as saol na hoibre agus cumarsáid bhunúsach a dhéanamh i suíomhanna éagsúla oibre. Déanfaidh na scoláirí taighde ar ghné a bhaineann leis an ábhar seo.

Cuspóirí

- Go mbeadh ar chumas an scoláire labhairt faoi chaitheamh aimsire amháin atá aige/aici
- Go mbeadh an teanga riachtanach ag an scoláire le cumarsáid bhunúsach a dhéanamh i suíomhanna áirithe ar saoire
- Go mbeadh ar chumas an scoláire píosa a scríobh abhaile ag cur síos ar laethanta saoire (i bhfoirm blag/ríomhphoist/cárta poist)
- Go ndéanfadh gach scoláire taighde ar ghné éigin den *Ghaeilge mar Theanga bheo*.

Torthaí Foghlama

An Scoláire agus a s(h)ainspéiseanna

Braitheann rogha an ábhair don mhodúl seo ar shainspéiseanna na scoláirí iad féin, mar shampla:

- Go mbeadh na scoláirí in ann labhairt go simplí faoina gcaitheamh aimsire
- Go mbeadh an bunfhoclóir a bhaineann le caitheamh aimsire ag na scoláirí
- Go dtuigfeadh na scoláirí torthaí spóirt i nGaeilge
- Go mbeadh scoláirí in ann labhairt go simplí faoin teilifís agus scannáin
- Go mbeadh scoláirí in ann cúrsaí faisin a phlé go simplí
- Go mbeadh ar chumas na scoláirí cur síos ó bhéal a dhéanamh ar ghrúpa ceoil
- Go mbeadh ar chumas na scoláirí tuairisc scríofa nó béil a thabhairt ar cheolchoirm
- Go mbeadh damhsaí céilí nó seite á bhfoghlaím trí Ghaeilge

An Scoláire agus saol na hoibre

- Go mbeadh an bunfhoclóir a bhaineann le saol na hoibre ag na scoláirí
- Náionra/Creche/feighlí linbh
- Rúnaí

Treoiríníte do mhúinteoirí

An Scoláire agus a s(h)ainspéiseanna

Moltar modhanna múinteoireachta gníomhacha a úsáid don mhodúl seo. Braitheann sé, ar ndóigh, ar rogha caitheamh aimsire na scoláirí.

- Scoláirí ag obair i mbeirteanna ag caint faoina gcaitheamh aimsire
- Scoláirí ag déanamh taighde ar na torthaí spóirt agus tuairisc spóirt a thabhairt don rang
- Scoláirí ag déanamh cur i láthair de shaghas éigin ar chúrsaí teilifíse/scannáin/faisin
- Scoláirí ag plé cúrsaí ceoil i ngrupaí
- Blag/alt irise simplí a scríobh ar cheolchoirm/chluiche spóirt
- Damhsa céilí nó seite a dhéanamh leis na scoláirí

An Scoláire agus saol na hoibre

- Pictiúir a úsáid le foclóir a bhaineann le saol na hoibre a mhúineadh do na scoláirí
- Fístaifeadh a dhéanamh de shlite beatha éagsúla agus na scoláirí a

Torthaí Foghlama

- Óstán
- Meicneoir
- Oibrí beáir

Go ndéanfaidh gach scoláire tionscadal nó a leithéid ar a rogha ábhair a bhaineann lena gcaitheamh aimsire féin mar shampla:

- Mé féin agus mo chlann
- An caitheamh aimsire is fearr liom
- Pearsa spóirt is fearr liom
- An áit ar mhaith liom bheith ag obair
- Curriculum Vitae as Gaeilge

Treoirlínte do mhúinteoirí

chur ag déanamh cur síos orthu nó labhairt fúthu go simplí

- Rólghlacadh simplí a reáchtáil i suíomhanna oibre éagsúla
- Bheadh na scoláirí ag obair i mbeirteanna le scoláire amháin ag freagairt an fóin agus an scoláire eile ag cur ceisteanna
- Cruthaigh suíomhanna oibre éagsúla sa rang. Labhairt le custaiméirí
- Curriculum Vitae as Gaeilge a chur le chéile
- Beannú
- Freastalaí
- Clár an lae a reáchtáil

Eochair-Chleachtaí

- Labhair mé Gaeilge le daoine éagsúla faoi cheann amháin de mo chuid caitheamh aimsire
- Bhí mé in ann Gaeilge a labhairt agus mé ar saoire:
  - faoi na daoine
  - faoin mbia
  - faoin aimsir
  - faoi na háiteanna
  - faoi chaitheamh aimsire
- Scríobh mé ríomhphost/blag/cárta poist as Gaeilge
- Ghlac mé páirt i dtaighde (aonar/grúpa) bunaithe ar mhodúl 2:
- Chuir mé Curriculum Vitae le chéile as Gaeilge

Acmhainní Leictreonacha

www.irishlanguage.net

www.scolaire.com

www.omniglot.com/links/irish.php

www.irishpage.com

www.rte.ie/tv/turasteanga/links.html

www.oideas-gael.com

<http://www.gaeilge.ie>

<http://talkirish.com>

www.irishsites.com

www.focal.ie

www.beo.ie

www.snag.ie

www.teachnet.ie

www.seomraranga.ie

www.scoilnet.ie

www.skool.ie

www.rteplayer.ie

www.tg4.ie

www.gaeilge.slss.ie

www.cogg.ie